

‘T GENTSCH SPANT DE KRUUNE, UUK IN DE VOLKSLIEDSES!

“‘k Zoe nie gere trèwe, vivat de liberteit!”

Iedereen kent waarschijnlijk wel het refrein van het Gents volksliedje:

“‘k Zoe nie gere trèwe, vivat de liberteit

Want kloas zoe moete komen en doarvan ben kik benijt!”

Het wordt vaak gezongen in Gentse pot-pourri’s maar wie kent daar eigenlijk de volledige tekst nog van? Laatst zat ik weer eens te neuzen in mijn Gents liederenbundels toen mij dit lied onder ogen kwam. Ik vond de Sinterklaasperiode het moment bij uitstek om de totaal in vergetelheid geraakte strofen terug op te diepen. Vandaar...

De teksten zijn handgeschreven met de pen en staan genoteerd in een oud kladschriftje ‘*Cahier de Brouillon - 100 pages*’. Het 40 pp. tellend werkje is afkomstig uit het familiearchief van dhr. Guy De Martelaere uit De Pinte. De liederen uit de eerste helft van de 20e eeuw, zijn woordelijk genoteerd door zijn moeder Mariette De Wulf uit de mond van haar broer Jules. Ze zitten in mijn liederenverzameling onder: “*Liedses van nonkel Jules*”.

Wij wensen u veel leesgenot.

Eddy Levis

‘k Zoe nie gere trèwe, vivat de liberteit!

1. Zie vrienden, ik goa hulder wa verkonde
Zijde getrèwd, ge zijt uuk gebonde
Op kloasdag moede tegen uw kinders kijve
‘k Spreek van ondervindinge, ‘k hè der vijfve.
Zie vriende, ge moet mij goe verstoan:
Veur mij moe kloasdag nie bestoan.

Refrein

Ja..., ja..., ja..., ja!

‘k Zoe nie gere trèwe, vivat de liberteit.

Want kloas zoe moete komen en doarvan ben kik benijt ⁽¹⁾

2. Ik ginge kloas goan spreke mee mijn vrèwe.

We woare zwart en blèw van de grute kèwe.
‘t Was achten ier dan wij uit ons huizeke geroakte.
De kinders moeste toch iest goan sloape.
En ‘t sloeg jij twoalve, slag op slag
Ier da kik in mijn bedde lag.

3. ‘t Was nog moar vijfve van de morgge
Of Jantse kwam al uit zijn bedde gekrope.
Hij moakte wakker guul de bende.
Ze kwame den trap af in ulder hende.
En ‘t was nu toch nie aan te doen,
‘k Moest uit mijn bedde veur diene kapoen.

4. ‘k Zei: “goade gulder goan goane?!”⁽²⁾
Ze zaten aan toafel in ulder vliegende voane.
Jantse zat een sooklasigaarke te ruke.
‘k Hoa hem uuk een geweerke moete kupe.
“En ‘k goa ne kier schiete”, zei diene schavuit.
En hij schoot flak mijn ruiten uit!

5. ‘Kochte veur mijnen Dok⁽³⁾ een kerre
En hij reed er mee een kind omverre.
Was mij dat een spel mee al die wijve.
Die doarveure tege mij begoste te kijve.
En ‘t was de zeune van Mie Smeer-op
En hij hoa drei goaten in zijne kop.

6. ‘Kochte veur mijn Mietsen een pupke.
Die schriemdege oas ge’t gaf een duwke.
Ze begosten der mee te tsokeleure⁽⁴⁾
‘t IJzerdroadse schoot er deure.
En ‘t was nog moar nen dag in huis.
Of ‘t hoa den afgank en ‘t scheet gruis.

7. ‘k Hoa tons nog veur mijn Lieske
Een duske mee een kaffeesservieske.
Pier en Jan begoste te vechte.
‘k Zei: “Wa goade gulder doar uitrechte⁽⁵⁾
En ‘t woord was nog moar uit mijne mond
Of ‘kaffeesservieske lagt op de grond.

8. Kloas es weeral vergete⁽⁶⁾
 En z'hèn all' moal ulder spekeloasen⁽⁷⁾ opg'ete.
 Moar wilde gulder nu ne kier wa wete?
 Z'hoan doarveuren op de pot geschete
 En Jantsen hoat er niet op gelet
 En hij hoa de pispot op Mie heur huufd gezet!

Noten

- (1) **Goade gulder goan goane:** aansporing tot spoed: A.N. willen jullie wel eens voortmaken!
- (2) **Kloas moe kome:** in verwachting zijn. De titel van het lied is dus als volgt te begrijpen: Ik zou niet graag trouwen. Leve de vrijheid want ik zou in verwachting kunnen raken en daar ben ik bang voor.
- (3) **Dok:** koosnaam voor Docus > Dominicus > Latijn: *'de Heer toebehorend'* of *'op de dag des Here geboren'*. Naam van de stichter van de Dominicanenorde (1170-1221). Ook kennen we *'Dokske de Stek'*, de bode van de gemeente van de Mude uit *'Cies Slameur'* het volkstoneelstuk van H. Van Seymortier en Hernri Van Daele.
- (4) **Tsokeleure, tsokkeleure, tsakeleure:** > Frans: *'jongler'*, wild spelen of ook: honden en katten bij de oren of poten trekken en min of meer ruw behandelen. Zo lezen we in een almanak uit 1874 nog:

*"Toen men van vechten moe,
 Zich neder valle liet, sprak 't Jaak weer zacht hen toe,
 Wat ligde daer menheers, alzo te tjakeleuren?"*

- (5) **uitrechte:** uitsteken, uitrichten: wat gaan jullie daar doen?
- (6) **Kloas es weeral vergete:** het sinterklaasfeest is weeral voorbij.
- (7) **spekeloase, speculatie:** hard en plat gebak gemaakt van bloem, suiker, boter, kaneel, etc... gevormd in een speculaasplank. Meestal stellen zij mannetjes, vrouwtjes, bultenaars en in den beginne vooral bisschoppen voor.

Assimilatie was een van de vele middelen om het heidendom uit te roeien. Zo heeft de christelijke geestelijkheid tal van profane gebruiken ingepikt en een katholieke betekenis gegeven. Zo werd Nicolaas, bisschop van Myra, in de plaats gesteld van Wodan. Bij het feest van Wodan werden koeken gebakken die de beeltenis voorstelden van de Noorse God. De christenen vervingen zijn afbeelding door die van bisschop Nikolaas. In het oude kerklitje was de titel van bisschop ten andere *'speculatus'*, waarna de naam overging op het gebak zelf.

Zo kennen we ook nog *'speculoasegoed'* (gebak van speculaas), en *'kloasman, speculoaseman'* of *'peet'*: koek in de vorm van een man of Sinterklaas, *'speculoasewijf'*: vrouw of leurster die speculaas verkoopt. Ook koek in de vorm van een vrouw.

Nota van de Redactie

In aansluiting met dit artikel, vergelijk de tekst die verschenen is in "Ghendtsche Tydinghen" - 1990 - N° 2 - pp. 97-99.